

Participatiewerkgroep

Sociale Cohesie

Bespreking van sociale cohesie, leefbaarheid, voorzieningen en perspectief omwonenden

Datum bijeenkomst	8 september 2026 van circa 18:00 tot 19:15 uur
Locatie	Verzorgingstehuis HWW Houtwijk
Onderwerp	Sociale cohesie, leefbaarheid, woningmix, voorzieningen en participatie
Status	Zakelijk verslag op basis van transcriptie
Brondocument	Audiobestand werkgroep Sociale Cohesie.docx

Doel: feitelijke vastlegging van de toelichting, reacties, aandachtspunten en vervolgspraken.

Leeswijzer en status

Dit verslag is opgesteld op basis van een automatische transcriptie van een audio-opname. Kennelijke transcriptiefouten zijn waar de context dit toeliet taalkundig gecorrigeerd. Het verslag onderscheidt de gepresenteerde uitgangspunten, reacties van deelnemers en concrete vervolgspraken. Het is geen woordelijk verslag en bevat geen besluitvorming die tijdens de bijeenkomst niet expliciet is uitgesproken.

1. Doel en opzet van de bijeenkomst

De bijeenkomst had als doel de deelnemers mee te nemen in de drie ruimtelijke scenario's en vanuit het perspectief van sociale cohesie belangen, kansen, risico's en aandachtspunten op te halen. De bespreking was bedoeld als input voor een advies aan de klankbordgroep. Dat advies moet per scenario de pluspunten, risico's en aanbevelingen van de werkgroep bevatten.

Als inhoudelijke onderwerpen zijn genoemd: inclusie, zeggenschap, ontmoeting, ondersteuning, voorzieningen, beheer en de wijze waarop bestaande en toekomstige bewoners prettig en veilig kunnen samenleven.

1.1 Aanwezigheid en vertegenwoordiging

In de opname stellen de volgende deelnemers zich voor:

- Anoniem, namens Stebru, initiatiefnemer en ontwikkelaar
- Anoniem, namens Stebru, ontwikkelaar
- Anoniem, namens Stebru, duurzaamheidsadviseur
- Anoniem, namens gemeente Den Haag, duurzaamheidsadviseur Dienst Stedelijke Ontwikkeling (DSO)
- Anoniem, namens gemeente Den Haag, gebiedsregisseur Dienst Stedelijke Ontwikkeling (DSO)
- Anoniem, namens bewonersvereniging Vvb 't Kleine Hout en omwonende uit de Architectenbuurt
- Anoniem, namens bewonersvereniging Vvb 't Kleine Hout en omwonende uit de Architectenbuurt

De bewonersvertegenwoordigers lichtten toe dat zij betrokken zijn namens de 150 leden van de bewonersvereniging Vvb 't Kleine Hout. Zij benadrukten dat zij niet zonder afstemming een definitief standpunt namens alle bewoners kunnen innemen. De conceptreacties en het advies moeten daarom met de achterban worden besproken.

Dit verslag is opgesteld met inachtneming van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Persoonsgegevens zijn uitsluitend opgenomen voor zover noodzakelijk voor het doel van het verslag. Namen, adressen en andere direct herleidbare gegevens van deelnemers zijn geanonimiseerd of weggelaten.

2. Kaders en participatieruimte

De participatie vindt plaats binnen het proces voor de bouwenvelop. De projectorganisatie haalt belangen op en weegt deze met de gemeente af tegen beleid en andere projectbelangen. De afweging wordt opgenomen in een belangenmatrix en moet bij de verdere besluitvorming worden gemotiveerd.

- De participatie bevindt zich op het niveau van raadplegen en adviseren.
- De werkgroep formuleert belangen en aanbevelingen, maar neemt geen besluit over het plan.
- De bouwenvelop legt hoofdlijnen en randvoorwaarden vast. De precieze woningtypen, doelgroepen, functies en architectonische uitwerking volgen later.
- De adviezen van vijf werkgroepen worden in de klankbordgroep onderling afgewogen en vervolgens teruggekoppeld aan de wijk.

De bewoners gaven aan dat het op basis van bouwtekeningen/bouwscenario's lastig is om gericht advies te formuleren op het thema 'sociale cohesie en gemeenschapsvorming'. Bij de scenario's mist informatie over onderliggende sociale beleidsdoelen, doelgroepen en verwachte sociale effecten. Deze bepalen in hoge mate de voorzieningen die nodig zijn voor sociale gemeenschapsvorming (bijv. een speeltuin of juist een bibliotheek).

Zij vroegen daarom om een overzichtelijke checklist of samenvatting van relevante gemeentelijke uitgangspunten en dilemma's.

3. Stedenbouwkundige uitgangspunten en programma

Ter inleiding zijn de drie ruimtelijke scenario's gepresenteerd. De scenario's zijn ontwikkeld binnen een parametrische studie naar onder meer bezonning, schaduwwerking, bouwhoogte, wind en geluid. Het oorspronkelijke maximum van 600 woningen is met circa 20% verlaagd tot maximaal 480 woningen. De meeste bouwvolumes zijn ongeveer zeven tot acht lagen hoog (ongeveer 25 meter), met hoogteaccenten tussen de 50 en 70 meter (23 woonlagen) hoog op specifieke plekken.

Parkeren wordt in de scenario's op maaiveld opgelost en afgedekt met een groen dek. De ontsluiting vindt plaats vanaf de Escamplaan, waarbij auto's zo snel mogelijk naar de parkeervoorzieningen worden geleid. In de plinten zijn posities aangewezen voor maatschappelijke en economische functies.

4. Gepresenteerde scenario's

Scenario	Ruimtelijk principe	Genoemde kwaliteit	Genoemd aandachtspunt
Parkstad	Losse bouwvolumes in een groen gebied, met parkeren onder een groen dek.	Open en groen karakter; verspreide bebouwing biedt zicht en ruimte tussen gebouwen.	Ongunstige windwerking en verspreiding van verkeers- en ambulancegeluid; maatschappelijke functies liggen op verschillende plekken.
Stadsrand / haakmodel	Bebouwing langs Escamplaan en Houtwijklaan met een beschut, grotendeels groen binnengebied.	Meeste volle grond; betere afscherming van geluid; windproblemen lijken beter oplosbaar; grotere afstand tot delen van de Architectenbuurt.	Hoogteaccenten blijven zichtbaar; precieze invulling van plinten en ontmoetingsfuncties is nog onbekend.
Groene Hoven	Compactere bouwblokken rond binnenhoven, met een lager hoogste accent.	Meer trapsgewijze hoogteopbouw en collectieve binnenruimten.	Zeer stedelijke verdichting; ongunstig wind- en verblijfsklimaat in de hoven; minder openbaar groen en minder vrije toegankelijkheid.

5. Sociale effecten van omvang en verdichting

De bewoners begrepen dat de locatie zal worden ontwikkeld en dat er een grote behoefte is aan woningen

. Hun voornaamste zorg betreft echter de omvang van het programma en de mogelijke sociale gevolgen van veel nieuwe bewoners op een beperkte locatie. Zij vroegen om expliciet inzicht in de effecten op leefbaarheid, sociale samenhang, veiligheid, voorzieningen en gebruik van de openbare ruimte.

Vanuit de projectorganisatie is toegelicht dat de locatie in gemeentelijk beleid als verdichtingslocatie wordt beschouwd en dat woningbouw ook positieve effecten kan hebben. Een nu grotendeels afgesloten terrein wordt openbaar toegankelijk en er ontstaat meer toezicht vanuit woningen op de openbare ruimte. De bewoners begrijpen niet hoe dit wordt bedoeld en vragen om een gemeentelijke onderbouwde afweging van schaal, bewonersaantallen en sociale draagkracht.

5.1 Sociale veiligheid

Bewoners verwezen naar bestaande zorgen over jongeren, overlast en veiligheidsproblematiek in delen van de omgeving. Hun zorg is dat het beoogde aantal nieuwe bewoners op het, nu nog, zo rustige en gemoedelijke terrein de bestaande problemen in omliggend Houtwijk zal versterken of verplaatsten. Bewoners geven aan dat Houtwijk al jaren dreigt te kantelen door groeiende sociaal economische achterstand en onveiligheid. Vanuit de projectorganisatie is aangevoerd dat openstelling van het terrein, meer ogen op straat, heldere zichtlijnen en een goede inrichting juist aan veiligheid kunnen bijdragen.

De centrale vraag van de werkgroep is daarom niet alleen hoeveel woningen worden toegevoegd, maar welke randvoorwaarden nodig zijn om bestaande en nieuwe bewoners prettig, veilig en in samenhang te laten wonen.

6. Woningmix, woningtypen en doelgroepen

Voor de bouwenvelop is de volgende programmatische verdeling toegelicht: 30% sociale huur, 50% middensegment en 20% vrije sector. De gemeente lichtte toe dat voor deze locatie het oorspronkelijke beleidsuitgangspunt van 50% sociaal is verlaagd naar 30%, mede na beoordeling van de bestaande omgeving.

De bewoners benadrukten dat inkomenssegmenten op zichzelf onvoldoende zeggen over de toekomstige bewonerssamenstelling. De bewoners vragen aan welke sociale/zorg-beleidsdoel(groep)en dit terrein moet bijdragen volgens de projectgroep, zodat gerichter kan worden geadviseerd welke randvoorwaarden daarvoor nodig zijn volgens omwonenden. Het maakt een wezenlijk verschil voor het realiseren van sociale cohesie of de beoogde woningen voor gezinnen, alleenstaande, ouderen, jongeren, zorgdoelgroepen bedoeld zijn.

Voor de sociale effecten zijn ook woninggrootte, huishoudentype, leeftijd, levensfase, woonvorm en eventuele ondersteuningsbehoefte relevant. De projectgroep noemt onder meer starters, gezinnen, ouderen, groepswonen en bijzondere doelgroepen.

Vanuit de projectorganisatie is aangegeven dat de bouwenvelop vooral percentages, oppervlakten en randvoorwaarden vastlegt. De precieze invulling van woningtypen en doelgroepen volgt bij de latere plan- en vergunningsuitwerking. De werkgroep vraagt om onderliggend beleid (concept gebiedsvisie, maatschappelijke doelen) en denkrichtingen te delen.

7. Maatschappelijke en economische voorzieningen

In de plinten zijn ruimten voorzien voor maatschappelijke en economische functies.

Door de projectorganisatie genoemde denkrichtingen zijn een sportschool, kleinschalige horeca, zorggerelateerde functies en ontmoetingsruimte. Zware horeca en zware bedrijvigheid worden niet passend geacht. Een definitieve programmering is nog niet vastgesteld.

De gemeente gebruikt voor maatschappelijke voorzieningen een rekensystematiek op basis van het aantal bewoners, de verwachte huishoudens en de bestaande capaciteit in de omgeving. Voor onderwijs is tijdens de bijeenkomst door de projectgroep aangegeven dat in de omgeving capaciteit aanwezig is. Voor jonge kinderen moet dicht bij de woningen een speelvoorziening beschikbaar zijn. Bewoners wezen erop dat bestaande speelplekken al intensief worden gebruikt en vroegen om naast aanwezigheid ook de feitelijke capaciteit te toetsen.

Daarnaast is aandacht gevraagd voor voldoende voorzieningen, zoals huisartsenzorg. En, indien woningen bedoeld blijken voor bewoners met een specifieke ondersteuningsbehoefte, hechten bewoners belang aan goede begeleiding en een

herkenbaar bereikbaar aanspreekpunt voor omwonenden - zoals nu ook het geval is bij de begeleid-wonen locaties van Anton Constance op de Architect Lieflandstraat.

8. Ontmoeting, inclusie, zeggenschap en beheer

De projectorganisatie benoemde inclusie, zeggenschap, ontmoeting en beheer als kernonderwerpen voor het advies. De werkgroep kwam door de uitvoerige discussie over programma en beleidskaders beperkt toe aan concrete uitwerking hiervan. Wel zijn de volgende richtingen naar voren gekomen:

- Zorg voor een veilige, schone openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeting en sociale cohesie
- Voorkom een geïsoleerd wooncomplex en de bewonersvereniging vraag om een verbinding te leggen tussen bewoners (oud, nieuw, onderling).
- Maak vroegtijdig duidelijk welke voorzieningen, doelgroepen en beheervormen worden overwogen.
- De bewonersvereniging vraagt een aanspreekpunt en passende begeleiding te organiseren wanneer woonvormen met ondersteuningsbehoefte worden toegevoegd.
- Betrek bewoners bij de verdere invulling van plinten, buitenruimte en ontmoetingsfuncties.

De bewoners vroegen de projectorganisatie nadrukkelijk om ruim voorafgaand aan de volgende bijeenkomst concrete beleidsinformatie en dilemma's toegestuurd te krijgen. Dit moet voorkomen dat bewoners zonder gemeenschappelijk kennisniveau een zeer brede en moeilijk af te bakenen adviesvraag moeten beantwoorden.

9. Participatie en representativiteit

De bewonersvertegenwoordigers vroegen namens wie het werkgroepadvies uiteindelijk spreekt. Zij lichtten toe dat de bewonersvereniging Vvb 't Kleine Hout circa tachtig woningen uit de Architectenbuurt vertegenwoordigt, maar dat zij andere stakeholders (bijvoorbeeld andere omwonenden of woningzoekenden) missen. Zij begrepen dat een aantal bewoners zich had aangemeld, maar geen uitnodiging of afwijzing heeft ontvangen. Zij vroegen zich af of dit bij andere stakeholders ook het geval kan zijn. Vanuit de projectorganisatie is aangegeven dat de omgeving breed is uitgenodigd, maar dat zich in totaal een beperkt aantal deelnemers voor de vijf werkgroepen heeft aangemeld. Projectgroep geeft aan dat de aanmeldfunctie uitgebreid getest is en werkte.

Afgesproken beeld is dat het advies de inbreng weergeeft van de aanwezige deelnemers en hun achterban, met vermelding van de wijze waarop de werkgroep is samengesteld. Het advies kan niet zonder meer worden beschouwd als een representatieve uitspraak van alle huidige en toekomstige belanghebbenden.

10. Hoofdbeeld van de bijeenkomst

- Er is draagvlak voor ontwikkeling van de locatie, maar de voorgestelde omvang van toekomstige bewoners roept zorgen op over leefbaarheid en sociale draagkracht.
- De sociale effecten kunnen niet alleen uit woningpercentages worden afgeleid. Ook woningtypen, huishoudens, doelgroepen, begeleiding en beheer zijn bepalend.
- Sociale veiligheid moet actief worden ondersteund met openbaarheid, zichtlijnen, ogen op straat, goed beheer en passende functies.
- Voorzieningen moeten niet alleen normatief aanwezig zijn, maar ook aantoonbaar voldoende capaciteit hebben voor bestaande en nieuwe bewoners.
- De werkgroep heeft behoefte aan concretere gemeentelijke beleidsinformatie en dilemma's om een zorgvuldig advies te kunnen formuleren.
- Een voorlopige scenariofavoriet vanuit sociale cohesie is niet eenduidig vastgesteld. Het haakmodel scenario 2 - stadsrand werd door de projectgroep positief toegelicht vanwege de beschutte openbare ruimte, geluidafscherming en grotere hoeveelheid volle grond.

11. Afspraken en vervolgacties

Nr.	Actie / afspraak	Verantwoordelijke	Moment / status
1	Een advies opstellen met pluspunten, risico's en aanbevelingen vanuit sociale cohesie.	Deelnemers werkgroep Sociale Cohesie / bewonersvereniging	Gevraagd uiterlijk 14 september 2026; beperkte uitloop bespreekbaar.
2	De conceptreactie en scenario's met de achterban van Het Kleine Hout bespreken.	Bewonersvertegenwoordigers	Voor verzending van het advies. Deelnemers van de werkgroep geven winstwaarschuwing: Het is niet realistisch om als omwonenden binnen een week zowel een advies te schrijven als de achterban alle info tot zich te laten nemen en het advies te toetsen. We zoeken naar een oplossing.
3	Een vertegenwoordiger of voorzitter voor de klankbordgroep aanwijzen en in het advies vermelden.	Deelnemers werkgroep Sociale Cohesie / bewonersvereniging	Bij indiening advies.
4	De scenario's, beschikbare beleidsinformatie en het concept Inputprogramma Houtwijk delen of toegankelijk maken.	Projectorganisatie	Via participatiewebsite en gedeelde stukken.
5	De adviezen van alle werkgroepen voorafgaand aan de klankbordgroep online beschikbaar stellen.	Projectorganisatie	Voor de klankbordgroep.
6	De belangen en knelpunten tussen de werkgroepen in de klankbordgroep afwegen.	Klankbordgroep en projectorganisatie	Binnen ongeveer twee weken na de werkgroepen; datum volgt.
7	De uitkomsten terugkoppelen tijdens een volgende informatieavond en daarna een nieuwe participatieronde starten.	Projectorganisatie	Na de klankbordgroep.
8	Van de bijeenkomst een zakelijk verslag opstellen.	Projectorganisatie	Onderhavig conceptverslag.

12. Punten voor nadere uitwerking

- Breng de sociale effecten van de toevoeging van maximaal 480 woningen op de bestaande wijk inzichtelijk in beeld.
- Werk uit welke woningtypen en huishoudens binnen de segmenten worden beoogd en welke gevolgen dit kan hebben voor sociale cohesie.
- Maak duidelijk welke bijzondere woonvormen of doelgroepen wel en niet worden overwogen en welke begeleiding daarbij hoort.
- Toets de feitelijke capaciteit van scholen, speelvoorzieningen, huisartsenzorg en overige maatschappelijke voorzieningen.
- Werk de maatschappelijke en economische plintfuncties per scenario nader uit, inclusief openingstijden en effecten op de omgeving.
- Borg toegankelijke ontmoetingsruimte voor bestaande en nieuwe bewoners.
- Werk sociale veiligheid uit in inrichting, zichtlijnen, beheer, verlichting en aanspreekpunten.

- Maak duidelijk hoe bewoners invloed kunnen houden op de verdere uitwerking van buitenruimte, voorzieningen en beheer.
- Leg bij volgende participatiemomenten de relevante beleidskaders en dilemma's vooraf overzichtelijk voor.
- Vermeld bij het werkgroepadvies duidelijk welke groep is vertegenwoordigd en welke kansen en beperkingen de representativiteit kent.